

KIRJALLINEN KYSYMYS 882/2008 vp

Fortumin riskisijoitukset Venäjälle

Eduskunnan puhemiehelle

Fortum Oyj on julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan kuluttanut Länsi-Siperian TGK-10-hankkeisiin jo 2,5 miljardia euroa. Tuore päätös lisää käytettyä rahamäärää 300 miljoonalla eurolla. Asiantuntijalaskelman mukaan yhtiön riskit Uralin takaisissa hankkeissa ovat nousseet 3,7 miljardiin euroon. Suuruusluokkavertailussa voidaan käyttää kohteena Soneran surullisen kuuluisaa 3G-sijoitusta Saksaan. Siinä riskit realisoituivat karulla tavalla.

Fortum on ilmoittanut tavoittelevansa Siperian-sijoituksellaan 12 prosentin tuottoa. Analyytikkojen mielestä yksikään merkki ei toisistaan viittaa siihen, että tähän olisi olemassa minkäänlaisia realistisia mahdollisuuksia. TGK-10:n liikevoittotason pitäisi nimittäin olla lähellä 450:tä miljoonaa euroa. Tämä puolestaan edellyttäisi mm. sähkönkulutuksen voimakasta liisäntymistä toiminta-alueella.

Liiketaloudellisten riskien kokonaisuutta täydentävät poliittiset riskit. Vertailussa mitalin toisella puolella ovat "luvatut" massiiviset investoinnit kotimaan bio- ja tuulienergiiaan. Venäjälle tehtyjen investointien riskiä joudutaan tietysti vertaamaan käytännössä myös tähän riskittömään kotimaiseen tuotantoon.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus käyttää omistajaohjausvaltaansa, että Fortum Oyj siirtää investointiensa painopistettä bio- ja tuulienergiiaan kotimaassa ja vähentää riskisijoituksia Venäjälle?

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 2008

Erkki Pulliainen /vihr

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitan-
nut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Erkki Pulliaisen /vihr näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 882/2008 vp:

*Aikooko hallitus käyttää omistajaoh-
jausvaltaansa, että Fortum Oyj siirtää
investointiensa painopistettä bio- ja tuu-
lienergiaan kotimaassa ja vähentää ris-
kisijoituksia Venäjälle?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Fortum Oyj on maksanut venäläisestä alueelli-
sestä tuotantoyhtiöstä TGC-10:stä 2,5 miljardia
euroa, mistä noin 1,3 miljardia euroa jää yhtiöön
investointien rahoittamiseksi. Alun perin Fortum
julkisti investointiohjelman kustannukseksi 2,2
miljardia euroa, mutta yhtiö nosti arvioitaan
30.10.2008 julkaistussa pörssitiedotteessa 300
miljoonalla eurolla 2,5 miljardiin euroon. Korke-
ampi luku perustuu Fortumin omaan arvioon.
Suuremman investointimäärän vastapainoksi yh-
tiö nosti samassa pörssitiedotteessa toiminnan te-
hostamisesta saatavia hyötyjä koskevaa arvio-
taan 30 miljoonasta eurosta 100 miljoonaa eu-
roon vuodessa. Fortumin investointi TGC-10:een
on bruttomääräisesti siten noin 3,8 miljardia eu-
roa. Fortumin taseen loppusumma 30.9.2008 oli
noin 20,5 miljardia euroa.

Venäjän sähkömarkkinat ovat maailman nel-
jänneksi suurimmat. Venäjän sähkömarkkinare-
formi etenee suunnitellusti ja sähkön tukkumark-
kinoiden odotetaan vapautuvan kokonaan vuo-
teen 2011 mennessä. Heinäkuun alusta 2008 läh-
tien 25 % sähköntuotannosta on myyty kilpail-
luilla markkinoilla.

Fortum investoi merkittävästi päästöttömään
ja uusiutuvaan energiantuotantoon. Yhtiön jul-
kistaman investointiohjelman (1,200 MW) mu-
kaan (pohjoismaat, Puola ja Baltian maat) se tu-
lee investoimaan vuosittain noin 200—500 mil-
joonaa euroa vuoteen 2013 saakka. Investointi-
ohjelmasta on noin 80 % hiilidioksidivapaata.

Edellä mainitun investointiohjelman lisäksi
Fortum on tehnyt päätöksiä pienemmistä bio-
CHP laitoksista (Joensuu 30 MW, Luvia 4 MW ja
Hanko 18 MW). Yhtiö on myös mukana pääkau-
punkiseudun jätteenpolttoa koskevassa tarjous-
kilpailussa. Fortum on käynyt läpi useita laitok-
siaan arvioiden biopolttoaineiden lisäämismah-
dollisuuksia fossiilisten polttoaineiden korvaa-
miseksi (mm. Naantali).

Fortumin tavoitteena on kasvattaa tuulivoima-
tuotantonsa useaan terawattituntiin vuosiin
2020—2025 mennessä. Fortum omistaa tällä het-
kellä tuulivoimaa noin 5 MW mm. Tunturituuli
Oy:n ja Suomen Hyötytuuli Oy:n kautta. Tuuli-
voimassa keskitytään Pohjoismaihin ja Itämeren
alueen valtioihin. Fortum on kiinnostunut sekä
maalle että merelle rakennettavasta tuulivoimas-
ta. Yhtiö on julkistanut tuulivoimaa koskevia
hankkeita, joista pisimmällä on Ruotsin Taalain-
maan Orsassa oleva noin 8 tuulivoimalaitoksen
hanke. Hanketta kehitetään yhdessä Orsa Bespa-
ringsskogin kanssa. Lisäksi Fortum on varannut
Metsähallitukselta kaksi merialuetta Perämereltä
tuulivoimaa varten. Alueille voidaan rakentaa
yhteensä yli 1 000 MW tuulivoimaa. Hankkei-
den ympäristövaikutusten arvioinnin valmistelu
on käynnistetty. Yhtiö myös neuvottelee Suo-
messä ja muualla eräistä tuulivoimahankkeista
maanomistajien kanssa.

Vastaja pitää kysymyksessä esitettyä näke-
mystä tärkeänä, mutta samalla toteaa, että val-

tion omistajapolitiikalta odotetaan avoimuutta, ennakoitavuutta ja johdonmukaisuutta. Näitä odotuksia valtio-omistaja pyrkii täyttämään, kun se toimii omien julkisten periaatepäätöstensä mukaisesti. Valtion omistajapolitiikkaa koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä 7.6.2007 mainitaan 3. luvun kohdassa Omistaja-

ohjauksen lähtökohdat, että markkinaehtoisesti toimivien yhtiöiden omistajaohjauksessa lähtökohtana on omistajien keskinäinen yhdenvertaisuus: valtio ei edellytä eikä ota itselleen erivapauksia, eikä puutu yhtiön hallituksen ja toimivan johdon päätöksentekoon.

Helsingissä 11 päivänä joulukuuta 2008

Ministeri Jyri Häkämies

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 882/2008 rd undertecknat av riksdagsledamot Erkki Pulliainen /gröna:

Ämnar regeringen utöva sin ägarstyrningsrätt så att Fortum Abp överför tyngdpunkten i sina investeringar till bio- och vindenergi i hemlandet och minskar riskplaceringarna i Ryssland?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Fortum Abp har betalat 2,5 miljarder euro för det ryska regionala produktionsbolaget TGC-10, varav ca 1,3 miljarder euro stannar kvar i bolaget för finansiering av investeringar. Ursprungligen uppgav Fortum 2,2 miljarder euro som kostnader för investeringsprogrammet, men i det børsmeddelande som publicerades 30.10.2008 höjde bolaget sina kalkyler med 300 miljoner euro till 2,5 miljarder euro. Den högre summan baserar sig på Fortums egen kalkyl. Som motvikt till det större investeringsbeloppet höjde bolaget i samma børsmeddelande sin kalkyl för nyttan av en effektiviserad verksamhet från 30 miljoner euro till 100 miljoner euro om året. Fortums investering i TGC-10 är i bruttobelopp således ca 3,8 miljarder euro. Slutsumman i Fortums balansräkning 30.9.2008 uppgick till cirka 20,5 miljarder euro.

Elmarknaden i Ryssland är den fjärde största i världen. Elmarknadsreformen i Ryssland framskrider som planerat och partimarknaden för el väntas bli helt avreglerad före 2011. Sedan början av juli 2008 har 25 % av elproduktionen sålts på den konkurrensutsatta marknaden.

Fortum investerar på ett betydande sätt i en utsläppsfri och förnybar energiproduktion. Enligt

det investeringsprogram (1,200 MW) som bolaget publicerat (nordiska länderna, Polen och baltiska länderna) kommer det att årligen investera ca 200—500 miljoner euro fram till 2013. Cirka 80 % av investeringsprogrammet är koldioxidfritt.

Utöver ovan nämnda investeringsprogram har Fortum fattat beslut om mindre bio-CHP anläggningar (Joensuu 30 MW, Luvia 4 MW och Hangö 18 MW). Bolaget deltar också i anbudsförfarandet för avfallsbränningen i huvudstadsregionen. Fortum har gått igenom flera av sina anläggningar och bedömt möjligheterna att utöka biobränslena för att ersätta de fossila bränslena (bl.a. Nändal).

Fortums mål är att utöka sin vindkraftsproduktion till flera terawattimmar per år före 2020—2025. Fortum äger för närvarande vindkraft på ca 5 MW bl.a. via bolagen Tunturituuli Oy och Suomen Hyötytuuli Oy. Inom vindkraften koncentrerar man sig på de nordiska länderna och staterna i Östersjöregionen. Fortum är intresserat både av vindkraft som byggs på land och till havs. Bolaget har offentliggjort projekt som gäller vindkraft, varav ett projekt med åtta vindkraftverk i Orsa i Dalarna i Sverige har hunnit längst. Projektet utvecklas tillsammans med Orsa Besparingsskog. Fortum har dessutom hos Forststyrelsen reserverat två havsområden i Bottenviken för vindkraft. På områdena kan byggas sammanlagt över 1 000 MW vindkraft. Beredningen av en miljökonsekvensbedömning av projektet har inletts. Bolaget förhandlar också i Finland och på andra platser om vissa vindkraftsprojekt med markägarna.

Undertecknad anser att den synpunkt som anförs i spörsmålet är viktig, men konstaterar samtidigt att man förväntar sig öppenhet, förutsäg-

barhet och konsekvens av statens ägarpolitik. Dessa förväntningar vill den statliga ägaren uppfylla när den verkar i enlighet med sina egna offentliga principbeslut. I statsrådets principbeslut 7.6.2007 om statens ägarpolitik nämns i punkt 3 Ägarstyrningens principer att principen i ägar-

styrningen av de bolag som är verksamma på marknadsvillkor är att det ska råda ömsesidig jämlikhet mellan ägarna. Staten varken förutsätter eller tar sig specialrättigheter eller blandar sig i bolagsstyrelsens och den operativa ledningens beslutsfattande.

Helsingfors den 11 december 2008

Minister Jyri Häkämies